

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**Martini Bonacinæ Vtrivsque Signatvræ Referendarii
Compendium Omnium Operum de Theologia Morali,
omnibusque conscientiæ nodis**

Bonacina, Martino

Coloniæ Agrippinæ

Mendacium.

urn:nbn:de:hbz:466:1-41152

veniale, nisi id fiat, ad vitandam incontinentiam. Menstruatam cognoscere veniale crimen; in menstruo perpetuo, & periculo incontinentiæ, nulla culpa. Uxor menstruata non potest petere debitum, tenetur tamen reddere, conjugæ de menstruo admonito. Non est tamen mortale, si petat.

Virum sodomiticam copulam cum uxore inchoantem, ut se excitet, vel ut majori voluptate fruatur, animo eam perficiendi in vase, venialiter delinquere, putat Nav. mortiferè Sanchez: & rectè, turpitudò enim illa neque ex se, neque ex viri intentione in conjugalem copulam referri potest. *lib. 9.*

d. 17.

Quidam non improbabiler dicunt, lethalem culpam esse, cognoscere uxorem succumbendo, vel præposterè in vase naturali, Sanchez & alii venialem, si generatio non impediatur. *Leg. disp. 16. l. 6.*

Non est necesse, ut in actu conjugali, utriusque conjugis semen simul effundatur: unde vir citius effundens uxoris seminationem expectare non tenetur, & potest, si velit, non desistere à copula, donec uxoris seminatio accidat, & potest uxor peracta statim viri seminatione, tactibus seminis sui effusionem procurare, hoc enim actus conjugalis perfectio videtur. Ex Sanchez *d. 17. lib. 9.*

Dimittentes uxores, & vagantes, peccant, nec sunt absolvendi, nisi firmiter saltem proponant se sine mora ad eas redituros: interdum tamen possunt invicem separari: 1. ob adulterium, 2. cum alter conjugum alterum ad peccatum trahit, 3. cum alter infidelis, vel hæreticus fit, 4. cum vicissim consentientes ambo castitatem vovent.

Copulam habere in loco sacro, mortale crimen, nisi conjuges coacti diu ibi morentur. Sylv. dicit licere copulam, ad vitandam incontinentiam, & tunc Ecclesiam non pollui, alias esse peccatum.

Tactus ante copulam inter conjuges nullum peccatum; sine copula, veniale, cum timeretur pollutio extra vas, vel cum sunt in hunc finem.

Mendacium.

Vide v. *Juramentum.*

1. Mendacium est falsa significatio vocis cum intentione

D d 5

fal.

fallendi, seu dicendi falsum. Contingere potest quatuor modis: quando quis affirmat aliquid esse quod verè non est, & ipse cognoscit esse; vel negat aliquid esse quod verè est, & ipse cognoscit esse; aut quando scienter dubium pro certo affirmat; aut quando affirmat certum pro dubio. Si mendacium consideretur ex parte finis ob quem committi solet, triplex est; jocosum, quod committitur causa delectationis; officiosum, quod committitur dum intenditur bonum utile alterius, vel fuga alicujus damni; & perniciosum, quod committitur intentione nocimenti alterius; & illud est pessimum, & peccatum mortale ex suo genere, nisi excuset parvitas materiae, vel indeliberatio. *tom. 2. circa octavum Decalogi praeceptum, disp. 10. q. 1. punct. 1. n. 1. & seq.*

2. Omne mendacium est peccatum intrinsecè malum, quamvis non semper mortale, ut patet de mendacio jocolo & officioso, licet multiplicetur & proferatur à viro gravissimo, secluso tamen gravi scandalo, & juramento. *Ibid. punct. 2. n. 1. & 3.*

3. Femina non est rea mendacii, dum bonis artibus & medijs alijs licitis defectum virginittatis tegit, & tamquam virgo matrimonium contrahit, tueretur enim illa jus suum; secus dicendum de hypocrita, qui vitæ sanctitatem fingit, peccatq; mortaliter dum proximo ex tali fictione notabile damnum sequitur. *Ibid. num. 8. & 9.*

4. Qui habitu & vestibus mentitur sexum præciso scandalo, aut malo fine aut alijs circumstantiis, non peccat mortaliter, quia hoc non est mendacium perniciosum. *Ibid. n. 10.*

A D D I T I O.

Mendacium officiosum etiam in judicio veniale peccatum est, item quod fit in re parva etiam confessione, etiam si id quidam negent, dicentes esse mortale. D. Thom. 2. 2. q. 10. Ita Azor. l. 5. c. 28. Sot. de rat. teg. mem. 2. quæst. 7. concl. 2. Confessione) vid. Sot. l. c. & l. 5. q. 6. art. 1. Val. dist. 5. q. 13. art. 4. p. 3. Negat Cajet. q. 110 art. 4. & q. 69. art. 1.

Mentiri in concione in pertinentibus ad doctrinam a jure semper esse mortale, alii non semper; quod intellige, si sit materialis levis. Ajunt Cajet. ver. mendacium Syl. ver. eod. n. 4. vid. Fum. eod. num. 2. 2. Si id concionator sciens faciat in doctrina fidei, morum, miraculorum, vaticinationum. Navar. c. 25. nu. 14. Cajet.

Cajet. 2. q. 100, art. 4. in fin. D. Thom. 16. ad 1. ita de mendacio & doctrina.

Perenti quæ ei reddidisti, potes negare te accepisse, scilicet sic ut ei debeas nunc; & perenti totum, cum solum partem debeas, negare debere te, scilicet quantum petit.

Quidam dicunt eum, qui non tenetur respondere ad intentionem rogantis, posse respondere aliquid, subintelligendo id non esse, scilicet, ita ut ei dicere teneatur, vel se non habere, scilicet, uti det. Alii id non admittunt. vid. Syl. loc. cit.

A D D I T I O.

Metus.

Vide v. *Contractus*.

Metus justus, seu cadens in constantem virum, est, quo probabiliter quis sibi aut suis timet grave malum, excusatque feminam minor metus, quam virum. De metu multa Azor. l. c. Syl. *vers. metus*.

Metus justus excusat à peccato mortali, in lege humana, & iis quæ requirunt consensum liberum, ut voto, & matrimonio; tollit obligationem, cum ab aliquo ad hæc facienda incutitur. Quidam tamen putant, in voto manere obligationem si quis habuit animum se obligandi, ut maneat in iuramento. Peccato) Fum. *excom.* 59. Syl. *ead.* 5 q. 14. Azor. c. 11. q. 1. & alii. Cajet. Adrian. & Canonum periti negant. Voto) c. *Pralatum, de iis, quæ vi, met.* Azor. l. c. q. 6. cas. 7. Syl. *metus nu* 8. *Matrimonio*) Azor. l. c. q. 5.

Juramentum metu extortum, servandum, vel petenda dispensatio. Azor. l. c. q. 12. *excom.*

Quicumque metus, etiam minor justo, est causa principalis actus, sine qua non fieret, illum annullat coram Deo, ut promissionem, votum, & matrimonium, secundum quosdam, quod Em. Sa non omnino tutum videtur. vid. Azor. l. c. q. 16. & 17.

Qui justè metum incutit, non dicitur vim facere, ut ideò contractus debeat censeri nullus. Vid. Azor. c. 10. q. 11. Syl. *metus* q. 6.

ADDI-